

5

การศึกษาลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรม ในพัฒนาการของวิชาคาราเต้

วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล

บริษัท คอนซัลติ้ง เอเจนซี ฟอ์ทาเลนท์ จำกัด

A Study of Intercultural Features in the Evolution of Karate

Weerayuth Podsatiangool

Consulting Agency for Talent Company Limited

Corresponding author

Corresponding author e-mail: weerayuth.cat@gmail.com

ได้รับ 21 กรกฎาคม 2568

แก้ไข 16 สิงหาคม 2568

อนุมัติให้ตีพิมพ์ 22 สิงหาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมในวิชาคาราเต้ และเพื่ออภิปรายลักษณะครีโอล (creole) ที่ผสมผสานอยู่ในคาราเต้ โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ (Qualitative Documentary Research) ประกอบกับการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnography) โดยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 4 ยุคคือ (1) ยุคที่คาราเต้ยังเป็นของ 'ราชอาณาจักรริวกิว', (2) ยุคหลังจากราชอาณาจักรริวกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น, (3) ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่จักรวรรดิญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศญี่ปุ่น, (4) ยุคปัจจุบันที่คาราเต้ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) เรียบร้อยแล้ว

จากการศึกษาพบว่าคาราเต้กลายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องยึดโยงกับอารยธรรมญี่ปุ่นอีกต่อไปเพราะกลายเป็นวิชา creole คือผสมผสานลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมที่หลากหลายของนานาชาติแฝงอยู่ในประวัติศาสตร์การพัฒนาวงศ์วิชาของตัวเอง คาราเต้จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่ปรับตัวอยู่อย่างไม่หยุดยั้งมาตลอด 500 กว่าปีที่ผ่านมา

คำสำคัญ: โทเดะ, คาราเต้, ราชอาณาจักรริวกิว, ลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรม, ประวัติศาสตร์ศิลปะการต่อสู้

Abstract

This research paper aims to explain the historical contexts that have shaped the intercultural features embedded in Karate, and to discuss the creole nature within Karate. It employs qualitative documentary research alongside autoethnography as its methodologies. The research findings are discussed across four historical periods: (1) the era when Karate belonged to the Ryukyu Kingdom, (2) the period following the annexation of the Ryukyu Kingdom into the Japanese Empire, (3) the post-World War II era when the Empire of Japan transitioned into modern Japan, and (4) the present era, marked by the modernization and internationalization of Karate.

The study clarifies that Karate has become a discipline no longer necessarily tied to Japanese civilization, as it has evolved into a 'creole' discipline, blending various intercultural features embedded in its processes of evolution. Consequently, Karate has become a cultural heritage that has continuously adapted for over 500 years along the way.

Keywords: Toude, Karate, the Ryukyu Kingdom, Intercultural Features, History of Martial Arts

บทนำ¹

กล่าวกันว่า ‘วิชาคาราเต้ของญี่ปุ่น’ นั้นเผยแพร่เข้ามาในประเทศไทยประมาณ 60 กว่าปีมาแล้ว โดยแพร่เข้ามาพร้อมนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นและนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในยุคนั้น แต่หมุดหมายที่ชัดเจนคือการที่ Sadahiro Tetsuo ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อสอนคาราเต้อย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2509 (กฤษฎา ศุภวรรณะกุล, 2552; คาราเต้คิดส์อิม, 2547) โดยได้รับมอบหมายจาก Yamaguchi Gogen ผู้บริหารระดับสูงสุดของ International Karatedo Gojukai Association ในประเทศญี่ปุ่นให้เข้ามาเผยแพร่วิชานี้ในประเทศไทย หลังจากนั้น Sadahiro Tetsuo ได้วางรากฐานของคาราเต้สำนักโกจูริวในประเทศไทยตลอดมาจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิตใน พ.ศ. 2561 (ในขณะที่คาราเต้สำนักโชโดกัง นำโดย Omura Fujikiyo เข้ามาเผยแพร่คาราเต้สำนักโชโดกัง ในประเทศไทยช่วงเวลาหลังจากนั้นอีกพักใหญ่คือตั้งแต่ พ.ศ. 2533 โดยประมาณ)

การที่คาราเต้เข้าสู่ประเทศไทยพร้อมนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นและนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ในฐานะเป็นศิลปะที่ ‘นำเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น’ นั้น คาราเต้จึงมีภาพลักษณ์ของ ‘ความเป็นญี่ปุ่น’ ตามการรับรู้ทั้งของชาวไทยและของคนส่วนใหญ่ทั่วโลก แต่ทว่าข้อเท็จจริงคือสิ่งที่เรียกว่าคาราเต้นี้มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 500 ปี ผ่านการผสมผสานจากนานาวัฒนธรรมมาหลายศตวรรษ โดย Krug (2001) และ Johnson (2012) รวมทั้ง Hua et al. (2019) ได้แสดงความเห็นตรงกันว่าคาราเต้มีลักษณะของครีโอล (creole) คือผสมผสานนานาวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน โดยเฉพาะ Krug (2001) และ Johnson (2012) ได้อธิบายว่าคาราเต้นั้นผสมผสานการต่อสู้ท้องถิ่นของริวกิวเข้ากับการต่อสู้ของจีน ญี่ปุ่น ไทย ฟิลิปปินส์ และของอีกหลายประเทศในบริเวณใกล้เคียงริวกิวในยุคโบราณ เพียงแต่อิทธิพลหลักที่สุดคือจากจีน² ในขณะที่วิริยุทธ พจน์เสถียรกุล (2567ข) อธิบายว่าในปัจจุบันมีคาราเต้เป็นกระแสหลักทั้งหมด 4 สัญชาติในระดับนานาชาติคือ Japanese Karate; Okinawan Karate; American Karate; Korean Karate นอกจากนี้ Hua et al. (2019) ได้อธิบายไว้ว่าปัจจุบันมีจำนวนประชากรที่ฝึกวิชาคาราเต้ประมาณ 100 ล้านคนทั่วโลก คงเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าวิชานี้ได้กลายเป็นศิลปะการต่อสู้ของนานาชาติที่ผสมผสานนานาชาติอารยธรรมเข้าไว้ด้วยกัน

¹ ชื่อและนามสกุลของชาวญี่ปุ่นในบทความวิจัยฉบับนี้จะเรียงลำดับนามสกุลก่อนแล้วจึงตามด้วยชื่อ ซึ่งเป็นไปตามขนบญี่ปุ่น

² เนื่องจากประเทศจีนนั้นกว้างใหญ่ มีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม และมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 3,000 ปี อารยธรรมจีนที่เข้าไปในญี่ปุ่นและที่เข้าไปในริวกิวจึงมีความแตกต่างกันมาก อาจมีทั้งจีนสมัยที่เป็นจักรวรรดิจีนหลายราชวงศ์และที่เป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ขึ้นกับบริบททางประวัติศาสตร์ของจีนที่เข้าไปในญี่ปุ่นและในริวกิว ณ ขณะนั้นๆ

แม้ว่าในวงวิชาการของประเทศไทยจะมีพัฒนาการด้านญี่ปุ่นศึกษามาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 (ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา, 2558) และศิลปาคาราเต้ได้เข้ามาในประเทศไทยมากกว่า 60 ปีมาแล้ว แต่ยังไม่พบบงานวิจัยเกี่ยวกับคาราเต้ในเชิงประวัติศาสตร์หรือในเชิงวัฒนธรรมศึกษาเลย แม้ว่าสามารถพบเห็นการศึกษาเกี่ยวกับวิชาคาราเต้อยู่บ้างเช่นงานของ ทวีสุข และคณะ (2556) แต่ก็เป็นการศึกษาในลักษณะของวิทยาศาสตร์การกีฬา ในขณะที่ ในต่างประเทศจะพบหลายงานที่ศึกษาคาราเต้ในเชิงประวัติศาสตร์หรือในเชิงวัฒนธรรมศึกษา อย่างเช่น Krug (2001) และ Johnson (2012) รวมทั้ง Hua et al. (2019) ดังนั้น บทความวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มช่องว่างของการวิจัย (Research Gap) โดยมุ่งอธิบายบริบททางประวัติศาสตร์และอภิปรายลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ ที่ผสมผสานอยู่ในวิชาคาราเต้ผ่านพัฒนาการของวิชานี้ ตั้งแต่คาราเต้ยังเป็นของ ‘ราชอาณาจักร รวีกิว’ จนกระทั่งราชอาณาจักรรวีกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น และกลายเป็น ประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง รวมทั้งการผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) ของวิชาคาราเต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) อธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมใน วิชาคาราเต้
- 2) อภิปรายว่าในวิชาคาราเต้ไม่เพียงมีแต่ความเป็นญี่ปุ่นเท่านั้น หากแต่มีลักษณะ ของครีโอล (creole) คือผสมผสานลักษณะเด่นของนานาวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน แฝงอยู่

วิธีการศึกษา

บทความวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ (Qualitative Documentary Research) ประกอบกับการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnography) ในฐานะที่ผู้วิจัยเองเคยฝึกวิชาคาราเต้ทั้งหมด 3 สำนักและอยู่ในบริบทของคาราเต้ญี่ปุ่นมาตลอด 25 ปี รวมทั้งอยู่ในวงการญี่ปุ่นศึกษาของประเทศไทยมา 28 ปี จึงใช้การวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา ตามคำอธิบายของ Ellis (2008) เพื่อพิจารณาประสบการณ์ของผู้วิจัยเองในฐานะเป็นส่วน หนึ่งของกลุ่มวัฒนธรรมนั้นๆ ประกอบกับการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพตามที่ Dornyei (2007) อธิบายไว้ว่าจะไม่ใช่กระบวนการแบบเส้นตรง (Linear) แต่จะเป็นกระบวนการที่ย้อนกลับไป กลับมาระหว่างการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพและการใช้ประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยเองใน วิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนาเพื่ออภิปรายผลการวิจัย

บทความนี้จะอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 4 ยุคคือ

- 1) คาราเต้สมัยที่ยังเป็นของ ‘ราชอาณาจักรรวิวกิว’
- 2) คาราเต้ในยุคหลังจากราชอาณาจักรรวิวกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น
- 3) คาราเต้หลังสงครามโลกครั้งที่สองที่จักรวรรดิญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศญี่ปุ่น
- 4) คาราเต้ในยุคปัจจุบันที่ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) ของวิชาการชาติ

ประวัติส่วนตัวของผู้วิจัย

Cohen (2012) และ Ellis (2008) อธิบายในทิศทางเดียวกันว่า ในการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnography) นั้น ชีวิตและประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยเป็นสิ่งสำคัญมากเนื่องจากตัวผู้วิจัยเองก็เป็นสมาชิกในบริบทหรือสถานการณ์แวดล้อมนั้นๆ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยอยู่ในฐานะของผู้ให้ข้อมูล (Participants) ในการวิจัยอีกด้วย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการอธิบายประวัติส่วนตัวของผู้วิจัยจะเป็นกระบวนการสำคัญหนึ่งในการทำวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา

ในการส่งบทความวิจัยร่างแรกนั้นไม่มีการอธิบายประวัติส่วนตัวของผู้วิจัยในหัวข้อนี้ เนื่องจากเป็นการประเมินบทความแบบปกปิดสองฝ่าย (Double-blind) ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเปิดเผยประวัติส่วนตัวในร่างแรกได้ จนเมื่อได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์โดยมีเงื่อนไขว่าต้องปรับแก้บทความ ในร่างสุดท้ายของบทความวิจัยฉบับนี้จึงสามารถเพิ่มเติมส่วนนี้ได้เนื่องจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแบบปกปิดสองฝ่ายแล้ว

- 1) ประวัติการศึกษา: ผู้วิจัยศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยระหว่างศึกษาได้รับทุนการศึกษาไปเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ the University of the Ryukyus เป็นเวลา 1 ปี โดยวิชาเอกคือภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น หลังจากกลับมาประเทศไทยและจบการศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลญี่ปุ่นประเภทสอบผ่านสถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยไปศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรภาษาญี่ปุ่นที่ Tokyo University of Foreign Studies และศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านวัฒนธรรมเปรียบเทียบ (ญี่ปุ่น-อเมริกัน) ที่ International Christian University จากนั้นศึกษาต่อระดับปริญญาเอกด้านการจัดการเชิงนโยบายที่ Keio University โดยได้เป็น PhD. Candidate in Policy Management ก่อนจะกลับมาศึกษาต่อจนจบระดับปริญญาเอก

ด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (ญี่ปุ่น-อเมริกัน) ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมเวลาที่ศึกษาและใช้ชีวิตในบริบทของสังคมญี่ปุ่นและชาวญี่ปุ่น รวมทั้งงานกับหน่วยงานญี่ปุ่นทุกรูปแบบทั้งสถาบันการเงิน สื่อมวลชน สถาบันการศึกษา ภาคการผลิตและภาคการบริการ ฯลฯ นับได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบันปี พ.ศ. 2568 รวมแล้ว 28 ปีที่ผูกพันอยู่กับวงการญี่ปุ่นศึกษา

- 2) ประวัติการฝึกคาราเต้: ผู้วิจัยได้เริ่มฝึกคาราเต้เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2543 ที่ศูนย์กีฬาของ the University of the Ryukyus คือวิชาโอกินาวาเค็มโป (冲縄拳法) เป็นเวลา 8 เดือนและฝึกฝนด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องมาตลอด 25 ปี จากนั้นผู้วิจัยได้ไปฝึกคาราเต้วิชาเกินเซริว (玄制流) ที่หอพักนักศึกษาต่างชาติโคมะมะบะที่กรุงโตเกียวเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 เป็นเวลา 3 ปี 6 เดือนและฝึกฝนด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องมาตลอด 20 ปี โดยในปัจจุบันได้เริ่มฝึกคาราเต้วิชาโกจูริว (剛柔流) ที่ศูนย์ฝึก Indigo Karate Dojo ที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567 เนื่องจากในประเทศไทยไม่มีสำนักใดที่เปิดสอนวิชาโอกินาวาเค็มโปหรือวิชาเกินเซริว รวมเวลาที่อยู่ในบริบทคาราเต้คือประมาณ 25 ปี

ผลการวิจัย

1. คาราเต้สมัยที่ยังเป็นของ ‘ราชอาณาจักรริวกิว’

โดยการอ้างอิงจากประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นที่อธิบายไว้ใน พิพาดา ยังเจริญ (2539); สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา (2541); สำนักพิมพ์ Gakken (2544); Kodansha International (1999) ผู้วิจัยจะแบ่งประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นคร่าวๆ ออกเป็น ยุคโบราณ (ก่อน ค.ศ. ประมาณ 300 ปี–ศตวรรษที่ 8) ยุคที่รับอารยธรรมจีนเข้ามาสร้างอารยธรรมญี่ปุ่น (ศตวรรษที่ 6–ศตวรรษที่ 8) ยุคล่มสลายของอำนาจปกครองของจักรพรรดิอันนำไปสู่ระบบฟิวดัล (ศตวรรษที่ 8–ศตวรรษที่ 17) ยุคปิดประเทศ (ค.ศ. 1639–1854) ยุคเปิดประเทศรับอารยธรรมตะวันตก (ค.ศ. 1668–1945) ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองและกลายเป็นญี่ปุ่นปัจจุบัน (ค.ศ. 1945–ปัจจุบัน)

ส่วนประวัติศาสตร์ของราชอาณาจักรริวกิวนั้นเริ่มประมาณศตวรรษที่ 15 โดยภูมิศาสตร์ของประเทศริวกิวนั้นอยู่ใกล้กับทางจีนมากกว่าทางญี่ปุ่น จึงมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับทางจีนอยู่มาก มีเมืองนะสะเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการติดต่อกับนานาชาติ โดยติดต่อกับทั้งจีน ญี่ปุ่น เกาหลี และหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ริวกิวดำเนินนโยบาย

เป็นพ่อค้าคนกลางในการซื้อขายสินค้านานาชาติ จนกระทั่งถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1879 มีผลทำให้ริวกิวกลายเป็นจังหวัดโอกินาวาในฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของญี่ปุ่น โดยระหว่างที่ริวกิวดำเนินนโยบายเป็นพ่อค้าคนกลางในการซื้อขายกับนานาชาตินั้นก็เป็นที่ประจักษ์กับญี่ปุ่นเองเช่นกันเนื่องจากญี่ปุ่นดำเนินนโยบายปิดประเทศในยุคปิดประเทศคือตั้งแต่ ค.ศ. 1639 ถึง ค.ศ. 1854 (วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2566; สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว, 2550; สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2568; อิชิอิ และ โยชิกาวะ, 2530; ปิยดา ชลวร, 2550; Matsusaka, 2007; Naitō, 2002) แม้ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองนั้นจังหวัดโอกินาวาจะตกอยู่ภายใต้การปกครองของสหรัฐอเมริการะหว่าง ค.ศ. 1945 ถึง ค.ศ. 1972 แต่หลังปี ค.ศ. 1972 ก็กลับคืนสู่ได้อำนาจปกครองของประเทศญี่ปุ่นอีกครั้งจนกระทั่งปัจจุบัน

ในสมัยแรกเริ่มของประวัติศาสตร์ริวกิวนั้นยังไม่มีมีการเรียกวิชาคาราเต้ด้วยคำว่าคาราเต้ แต่เรียกศิลปะการต่อสู้ดั้งเดิมด้วยภาษาริวกิวว่า ‘ที (テ イ ー)’ แต่ภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานในปัจจุบันเรียกว่า ‘เทะ (手)’³ ภายหลังมีการแลกเปลี่ยนวิทยายุทธกับพ่อค้าชาวจีนโดยน่าจะเป็วิทยายุทธที่เด่นจากสมัยราชวงศ์ถังของจีน จึงมีการนำอักษร ‘ถัง (唐)’ มาประกอบเข้ากับคำว่า ‘เทะ (手)’³ และอ่านด้วยสำเนียงญี่ปุ่นปัจจุบันว่า ‘โทเตะ (唐手)’ ซึ่งแปลว่าวิชาเทะของริวกิวผสมกับวิชาของราชวงศ์ถัง โดยยังไม่ปรากฏชัดเจนว่า เทะและโทเตะเป็นคนละวิชาหรือว่ามีเทะมาก่อนแล้วค่อยพัฒนาเป็นโทเตะกันแน่ เนื่องจากในสมัยนั้นวิชาเทะและวิชาโทเตะนิยมฝึกกันลับๆ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ แม้ว่าวิชาโทเตะจะผสมผสานการต่อสู้ท้องถิ่นของริวกิวเข้ากับการต่อสู้ของจีน ญี่ปุ่น ไทย ฟิลิปปินส์ และของอีกหลายประเทศในบริเวณใกล้เคียงริวกิวในยุคโบราณ แต่การที่มีอักษร ‘ถัง (唐)’ เพิ่มเข้าไปในชื่อวิชาก็เป็นเครื่องยืนยันถึงอิทธิพลจีนที่ชัดเจนที่สุด (วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ก; 2567ข; Hua et al., 2019; Johnson, 2012; Naitō, 2002; Yanagihara, 2019)

แม้ว่านักวิจัยและผู้ฝึกคาราเต้หลายคนจะเห็นพ้องกันว่าวิชาโทเตะน่าจะเป็นการที่วิชาเทะรับอิทธิพลจากวิทยายุทธของจีนมาผสม อย่างเช่น Enkamp (2020a; 2020b), Hua et al. (2019), Johnson (2012), Kenkon (n. d.), Miyazato (2005), และ Nagano (2021) กล่าวคือ มองว่าเป็นฝ่ายริวกิวเองที่รับอิทธิพลจากจีนมาผสมกับวิชาเทะ แต่ในทางตรงข้าม ผู้ฝึกคาราเต้มืออาชีพอย่าง Naitō (2002) และ Yamashiro (n. d.) แย้งว่ายังไม่มีความชัดเจน จึงอาจเป็นวิชาเทะของริวกิวรับอิทธิพลจากจีนหรือจีนรับอิทธิพลจากวิชาเทะของริวกิวไปก็เป็นที่ได้ ณ ปัจจุบันจึงสามารถกล่าวได้เพียงว่าวิชาเทะและวิชาโทเตะเป็นอิทธิพล

³ ตั้งแต่หน้านี้เป็นต้นไป จะเรียกด้วยสำเนียงภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานในปัจจุบัน ยกเว้นบางแห่งที่ระบุเป็นพิเศษว่าอ่านด้วยสำเนียงริวกิวดั้งเดิม

ของจีนและริวกิวที่มีความเกี่ยวข้องกัน แต่ยังไม่สามารถทราบได้ว่าฝ่ายใดมีอิทธิพลให้อีกฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลงในวิชาของตัวเองกันแน่ ผู้วิจัยเองได้มีโอกาสฝึกคาราเต้วิชาโอกินาวาเค็มโป จากอาจารย์ Yamashiro โดยตรงที่ศูนย์กีฬาของ The University of the Ryukyus ก็ได้รับคำอธิบายเดียวกันคือ ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าจีนรับอิทธิพลจากริวกิวหรือว่าริวกิวรับอิทธิพลจากจีนกันแน่

อย่างไรก็ตาม นักวิจัยและผู้ฝึกคาราเต้เกือบทั้งหมดเห็นพ้องกันว่าในสมัยราชอาณาจักรริวกิวนี้ทั้งวิชาเตะและวิชาโทเตะยังไม่ได้มีการแบ่งแยกสำนักมากมายนับร้อยนับพันสำนักเหมือนในปัจจุบัน ยังคงเป็นเพียงการฝึกฝนเพื่อใช้ต่อสู้ในชีวิตจริงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันชีวิตและทรัพย์สิน และยังไม่ได้มีการจัดระบบหลักการและมาตรฐานของวิชาในลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรอย่างเช่นวิชาคาราเต้ในปัจจุบัน

2. คาราเต้ในยุคหลังจากราชอาณาจักรริวกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น

หลังจาก ค.ศ. 1879 เมื่อราชอาณาจักรริวกิวกลายเป็นจังหวัดโอกินาวาของจักรวรรดิญี่ปุ่น จึงเกิดประเด็นเรื่องอัตลักษณ์ของชาวโอกินาวาที่ต้องเริ่มซึมซับอัตลักษณ์ของความเป็นประชากรชาวญี่ปุ่น โดยทั้ง Hua et al. (2019) และ Johnson (2012) รวมทั้ง Matsusaka (2007) เรียกนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นในช่วงนี้ว่าเป็นนโยบายการกลืนกลายทางวัฒนธรรม (Assimilation)

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน สัมพันธภาพระหว่างญี่ปุ่นและจีนเริ่มเป็นไปในทางแยกลง จนนำไปสู่สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1 (ค.ศ. 1894-1895) และสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1937-1945) การที่วิชาโทเตะของจังหวัดโอกินาวามีอักษร ‘ถัง (唐)’ ซึ่งสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นจีนอยู่ในชื่อวิชา ย่อมไม่ให้เกิดผลดีในทางการเมือง อีกทั้งชาวโอกินาวาเกรงว่าวิชาโทเตะของตัวเองจะสูญสิ้นไปผ่านนโยบายกลืนกลายทางวัฒนธรรมดังกล่าว ผู้ฝึกสอนคาราเต้หลายคนในยุคนั้นจึงเห็นควรเปลี่ยนชื่อวิชานี้ โดยเฉพาะผู้ฝึกสอนที่ชื่อ Funakoshi Gichin (ซึ่งจะกลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลสูงสุดที่เผยแพร่คาราเต้สำนักชูริ-เตะไปทั่วประเทศญี่ปุ่นและทั่วโลกในเวลาต่อมา) ได้พิจารณาว่าอักษร ‘โทเตะ (唐手)’ สามารถอ่านอีกแบบด้วยเสียงอ่านแบบญี่ปุ่น⁴ ว่า ‘คะระเตะะ’ จึงให้เปลี่ยนอักษร ‘คะระ (唐)’ ที่แปลว่า ‘ถัง’ ให้กลายเป็นอักษร ‘คะระ (空)’ ที่แปลว่าว่างเปล่า ทำให้เกิดการล้างอัตลักษณ์เดิมคือตัดสัมพันธ์ภาพระหว่างวิชาโทเตะกับราชวงศ์ถังของจีนจนหมด เกิดเป็นวิชา ‘คะระเตะะ (空手)’ ที่แปลว่า ‘ศิลปะการต่อสู้มือเปล่า’ (วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ก; 2567ข; Hua et al., 2019;

⁴ อักษรจีนในภาษาญี่ปุ่นที่เรียกว่าอักษรคันจิ (漢字) นั้นสามารถออกเสียงได้ทั้งเสียงแบบญี่ปุ่น และเสียงแบบจีนโบราณ (ที่อาจแตกต่างจากภาษาจีนมาตรฐานในปัจจุบัน)

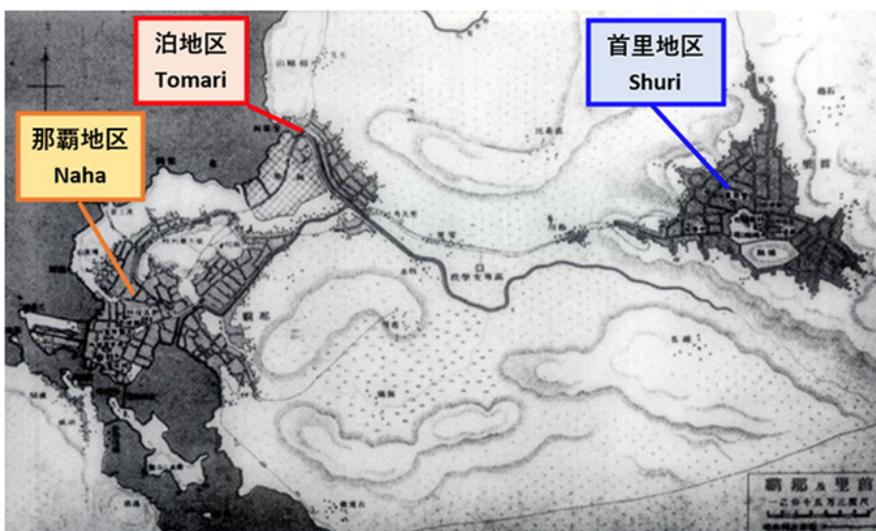
Johnson, 2012; Enkamp, 2020a) หรือที่ภาษาไทยนิยมเรียกด้วยสำเนียงญี่ปุ่นแบบไทย ว่า ‘คาราเต้’ นั่นเอง

การล้างอัตลักษณ์ของ ‘ถัง (唐)’ ออกและเปลี่ยนชื่อวิชาเป็น ‘คะระเทะ (空手)’ ที่แปลว่าศิลปะการต่อสู้มือเปล่า นั้น ทำให้วิชาโทเตะดั้งเดิมของริวกิวเสียอัตลักษณ์ไปหลายประการ แต่ก็เกิดอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นหลายประการ

แรกเริ่มเดิมที วิชาเตะและโทเตะเป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีทุกสิ่งทุกอย่างที่จำเป็นในการต่อสู้ คือมีการเตะ ต่อย ศอก เข่า หมัด ทัช จับ หัก บิด มีการประยุกตอุปกรณ์ต่างๆ มาเป็นอาวุธ เนื่องจากกฎหมายริวกิวสมัยนั้นไม่อนุญาตให้พลเรือนพกอาวุธ พลเรือนที่มีความจำเป็นต้องต่อสู้ป้องกันตัวเองจึงประยุกตสิ่งที่ไม่ใช่อาวุธโดยสภาพให้กลายเป็นอาวุธ เช่น ประยุกตไม้ ขวางปากม้ามาเป็นกระบองสองท่อน ประยุกตมือจับของโม้แบ่งมาเป็นไม้ศอก เปลี่ยนสามง่าม ขุดดินมาเป็นอาวุธสามง่าม เปลี่ยนราวไม้มาเป็นไม้พลอง เป็นต้น แต่เมื่อถูกเปลี่ยนชื่อวิชา ให้เหลือเพียงศิลปะการต่อสู้ ‘มือเปล่า’ จึงสูญเสียดัตลักษณ์แห่งการใช้อาวุธ โดยวิชาคาราเต้ แบบญี่ปุ่นในยุคนี้ไม่มีการสอนใช้อาวุธแบบโทเตะอีกเลยเพราะเหลือเพียงการต่อสู้ด้วยมือเปล่าเท่านั้น เนื่องจากไม่ต้องการให้ซ้ำซ้อนกับศิลปะการต่อสู้ด้วยดาบของญี่ปุ่นแท้ดั้งเดิม อย่างวิชาเคนจูทสึ (剣術) นอกจากนี้คาราเต้ยังถูกลดทอนให้เหลือเพียงการเตะ ต่อย ศอก เข่า เท่านั้น ไม่มีการสอนหมัด ทัช จับ หัก บิด เนื่องจากไม่ต้องการให้ซ้ำซ้อนกับศิลปะการบิดข้อต่อ และจับหมัดของญี่ปุ่นแท้ดั้งเดิมอย่างวิชาจูกุทสึ (柔術) (วีรยุทธ พจนันเสถียรกุล, 2567ก; 2567ข; Enkamp, 2020a; Hua et al., 2019; Johnson, 2012)

แต่ในขณะเดียวกัน วิชาคาราเต้แบบญี่ปุ่นก็ได้เกิดอัตลักษณ์ใหม่ในฐานะ ‘ของญี่ปุ่น’ ขึ้นอีกหลายประการ โดย Funakoshi Gichin ได้รับเชิญให้ไปสอนคาราเต้ให้กองทัพของจักรวรรดิญี่ปุ่นในขณะนั้น (ประมาณ ค.ศ. 1922 เป็นต้นไป) โดยให้วิชาของสำนักชुरิ-เตะสไตส์ ของ Funakoshi Gichin ได้เป็นวิชาบังคับที่ทหารของจักรวรรดิญี่ปุ่นต้องฝึก เป็นครั้งแรกที่วิชาลีกล้ออย่างคาราเต้เริ่มเผยแพร่สู่สาธารณะเป็นวงกว้าง (Naitō, 2002) มีการพัฒนาระบบสอบเลื่อนขั้นอย่าง คิว (級) และ ดั้ง (段) ขึ้นโดยอ้างอิงจากระบบของวิชายูโด (柔道) ญี่ปุ่น มีการไต่ค้ำนับกันในเรื่องฝึก การนั่งหลับตาทำสมาธิก่อนเริ่มฝึก การจัดลำดับที่นั่งเรียงลำดับของสายสูงไปหาสายต่ำ การตะโกนสั่งด้วยเสียงดังกังวานแบบทหาร เหล่านี้ล้วนเป็นระบบที่คาราเต้ญี่ปุ่นแบบใหม่นี้รับจากวิชายูโดทั้งสิ้น ซึ่งเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าระบบ ‘โดโจ (道場)’ (Enkamp, 2020a; Hua et al., 2019; Johnson, 2012) และเป็นครั้งแรกที่คาราเต้ของริวกิว (唐手) กลายเป็นคาราเต้ของญี่ปุ่น (空手) และสืบทอดมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ คาราเต้กลายเป็น ‘ของญี่ปุ่น’ ตามการรับรู้ทั้งของชาวไทยและของคนส่วนใหญ่ทั่วโลก

นอกจากวิชาโทเคะดั้งเดิมของริวกิวเสียอัตลักษณ์เดิมและเกิดอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นหลายประการดังกล่าวไปแล้ว Funakoshi Gichin ยังปรับชื่อคะตะ (ท่ารำมวย) ในคาราเต้จำนวนมากที่เป็นภาษาริวกิวเดิมอันได้รับอิทธิพลจากภาษาจีนโบราณอย่างภาษาฮกจิวหรือฮกเกี้ยน เช่น ท่าเซซัง (十三) ที่แปลว่าสิบสามในภาษาริวกิว ถูกแปลใหม่ขึ้นเป็นท่าฮังเง็ทสี่ (半月) ที่แปลว่าจันทร์เสี้ยวในภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานของยุคนั้น หรือ ท่าฟิงอัน (平安) ในภาษาริวกิว ก็ถูกอ่านออกเสียงแบบญี่ปุ่นมาตรฐานว่า ท่าเฮอัน (平安) ไปแทน นอกจากนี้ ท่าไนฮันจิ (内拌膝) ที่ภาษาริวกิวแปลว่าการก้าวแบบสลับเข้า ก็ถูกแปลใหม่เป็นภาษาญี่ปุ่นมาตรฐานว่า เท็กคิ (鉄騎) ที่แปลว่ายืนม้าเหล็ก ซึ่งผู้วิจัยมีประสบการณ์โดยตรงในเรื่องนี้โดยวิชาโอกินาวาเค็มโปจะเรียกคะตะด้วยภาษาริวกิว ในขณะที่วิชาเกินเซริว

ภาพที่ 1: แผนที่การแบ่งบริเวณของวิชาการาเต้ในริวกิวโบราณ
ภาพจาก: <https://share.google/images/tbcPRrzGrSl67Ho2a>

จะเรียกคะตะเดียวกันด้วยภาษาญี่ปุ่นมาตรฐาน และปัจจุบันที่ผู้วิจัยฝึกวิชาโกจูริวก็จะกลับมาเรียกคะตะด้วยภาษาริวกิวเช่นกัน

ความเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงที่สุดของยุคนี้คือเมื่อนักคาราเต้จำนวนมากเริ่มไปมาหาสู่ระหว่างโอกินาวาและญี่ปุ่น ทำให้เกิดการต้องสร้างอัตลักษณ์ของสำนักตัวเอง จึงเป็นยุคแรกที่เกิดการระบุ ‘สำนัก’ ขึ้นดังในภาพที่ 1 โดยการระบุนี้เป็นการระบุจากบริเวณที่นิยมฝึกคาราเต้เท่านั้นๆ กัน แบ่งเป็น 3 บริเวณสำนักดังต่อไปนี้ (วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ข; สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2568; Enkamp, 2020a; 2020b; Kenkon, n. d.; Nagano, 2021; Naitō, 2002; Society of Shurite Fans, 2020; Yanagihara, 2019)

- 1) ชูริ-เตะ (首里手) เป็นวิชาที่นิยมฝึกกันในกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงปราสาทชูริซึ่งเคยเป็นวังหลวงของพระมหากษัตริย์ริวกิวสมัยก่อน (ในปัจจุบันปราสาทชูริกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ดังภาพที่ 2) และมีอดีตทหารในวังหลวงฝึกวิชานี้มาก จึงได้รับอิทธิพลจากจีนค่อนข้างน้อย โดย Naitō (2002) ยืนยันว่าวิชาชูริ-เตะนี้เป็นวิชาที่ทหารในปราสาทชูรินิยมฝึก โดยวีรยุทธ พจน์เสถียรกุล (2567ข) อธิบายว่าวัตถุประสงค์ในการฝึกชูริ-เตะนั้นเพื่อจำลองสถานการณ์ที่อีกฝ่ายเป็นทหารถืออาวุธ แต่ฝ่ายเราไม่มีอาวุธ วิชาชูริ-เตะจึงมีลักษณะเด่นในการหลบอาวุธของศัตรูแล้วพุ่งตัวหรือกระโจนตัวได้ที่ละหลายเมตรเพื่อย่อระยะ มีการเคลื่อนไหวเป็นวงกว้างที่รุนแรง และใช้แรงมาก เรียกว่าเป็นวิชาต่อสู้ระยะกลางและระยะไกล โดยชูริ-เตะในภายหลังจะกลายเป็นวิชาของกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่นที่ฝึกสอนโดย Funakoshi Gichin และเป็นวิชาที่ทรงอิทธิพลมากกว่าคาราเต้สำนักอื่นๆ ทั่วโลกจนกระทั่งปัจจุบัน
- 2) นะสะ-เตะ (那覇手) แม้ว่าเมืองหลวงของจังหวัดโอกินาวาในปัจจุบันคือเมืองนะสะแต่ในอดีตนั้นเมืองนะสะเป็นเมืองท่าที่สำคัญในการติดต่อกับนานาชาติ จึงมีการผสมกับวิชาของจีน ญี่ปุ่น ไทย ฟิลิปปินส์ และของอีกหลายประเทศในบริเวณใกล้เคียง โดยเฉพาะได้รับอิทธิพลจากจีนอย่างมาก ฐานคิดของวิชานะสะ-เตะเป็นการจำลองสถานการณ์ต่อสู้บริเวณท่าเรือที่เปียกแฉะหรือมีเศษไม้อยู่ประปรายบนพื้น หรืออาจมีการต่อสู้บนเรือกันเกิดขึ้นอยู่เรื่อยๆ เนื่องจากริวกิวมีโจรสลัดอยู่เป็นระยะ วิชานะสะ-เตะจึงตรงข้ามกับชูริ-เตะ คือนะสะ-เตะเน้นสู้ประชิดตัวมากๆ แบบไม่เว้นระยะห่าง และไม่พุ่งตัวหาศัตรูถ้าไม่จำเป็นจริงๆ และจะพยายามไม่เตะสูงกว่าเอวเพื่อทรงตัวให้ดีที่สุดไม่ให้ลื่นล้ม จึงมีการเคลื่อนไหวน้อยกว่าชูริ-เตะ และไม่เน้นท่าจู่โจมระยะไกล รวมทั้งมีลักษณะของมวยจีนชัดเจนกว่าของชูริ-เตะอีกด้วยดังที่ Kenkon (n. d.) และ Miyazato (2005) ยืนยันว่าวิชานะสะ-เตะได้รับอิทธิพลจากฮกเกีว (หรือ Fuzhou: 福州) เป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งมวยกระเรียน (Crane Boxing) ของจีน
- 3) โทะมะริ-เตะ (泊手) หมู่บ้านโทะมะริก้ก็เป็นเมืองท่าเรืออีกแห่งหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางการค้าขายในริวกิวโบราณ แต่สันนิษฐานได้ว่าไม่ใช่ท่าเรือนานาชาติแบบท่าเรือนะสะ ดังนั้นท่าเรือโทะมะริจึงน่าจะเป็นท่าเรือที่ค้าขายกับคนในหมู่เกาะริวกิวเป็นหลัก ในปัจจุบันท่าเรือโทะมะริกลายเป็นส่วนหนึ่งของเมืองหลวงนะสะไปแล้ว วิชาคาราเต้สายโทะมะริ-เตะนั้นไม่ค่อยเหลือเอกสารหรือหลักฐานใดๆ เนื่องจากมีเพียงชูริ-เตะและนะสะ-เตะเท่านั้นที่มีบทบาทสำคัญในกองทัพญี่ปุ่นช่วงก่อน

และหลังสงครามโลก และมีเพียงซูริ-เทะและนะสะ-เทะเท่านั้นที่ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) ของคาราเต้ ดังที่ Naitō (2002) ยืนยันว่ามีเพียงซูริ-เทะและนะสะ-เทะเท่านั้นที่มีบทบาทในวงการคาราเต้ยุคเชื่อมต่อระหว่างริวกิวไปสู่จักรวรรดิญี่ปุ่น ในขณะที่ Nagano (2021) ที่อธิบายที่มาของสำนักต่างๆ ในคาราเต้อย่างละเอียดแต่ยืนยันว่าไม่สามารถหาข้อมูลใดๆ เกี่ยวกับวิชาโทมะริ-เทะได้เลย อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่าวิชาโทมะริ-เทะสูญหายไป เพียงแต่อาจจะไม่มีคาราเต้สำนักใดในปัจจุบันที่สืบสายตรงจากวิชาโทมะริ-เทะ โดย Yamashiro (n. d.) อธิบายไว้ว่าวิชาโอกินาวาเค็มโป (沖縄拳法) ก็เป็น 1 ในวิชาที่สืบทอดจากโทมะริ-เทะสมัยก่อน

ภาพที่ 2: ปราสาทซูริ

ภาพจาก: <https://share.google/images/E5JTwhAAtIczT406j>

หลังจากที่ราชอาณาจักรริวกิวกลายเป็นจังหวัดโอกินาวาของญี่ปุ่น เกิดการทิ้งอัตลักษณ์เดิมบางส่วนและพัฒนาอัตลักษณ์ใหม่บางส่วนในฐานะเป็น ‘คาราเต้ญี่ปุ่น’ รวมทั้งมีการแสวงหาอัตลักษณ์ต้นกำเนิดโดยการกลับไปประณุญาตสำนักจากบริเวณที่นิยมฝึกคาราเต้เท่านั้นๆ กัน โดยหลังจากนี้ประวัติศาสตร์คาราเต้จะมีทั้งส่วนที่หลอมรวมกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ส่วนที่พัฒนาต่อเนื่องขึ้นในจังหวัดโอกินาวา ส่วนที่พัฒนาขึ้นที่อเมริกา และส่วนที่พัฒนาขึ้นที่ประเทศเกาหลี

3. คาราเต้หลังสงครามโลกครั้งที่สองที่จักรวรรดิญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศญี่ปุ่น

ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองนั้น จักรวรรดิญี่ปุ่นได้เข้ายึดคาบสมุทรเกาหลีและมีการบังคับให้ชาวเกาหลีฝึกคาราเต้วิชาซูริ-เทะ โดยที่เกาหลียังใช้อักษร ‘โทเตะ (唐手)’ แต่ไปรวมกับอักษร ‘วี้ถึแห่ง...(道)’ เป็นคำว่า 唐手道 ซึ่งภาษาเกาหลีออกเสียงว่า ‘ทังซูโด (당수도)’ และวิชาทังซูโดนี้จึงกลายเป็นต้นกำเนิดคาราเต้ชนิดใหม่ที่เรียกว่า Korean Karate (ภาพที่ 3) และมีอิทธิพลทางอ้อมให้เกาหลีนำไปพัฒนาต่อเป็นวิชาเทควอนโด (태권도) ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติเกาหลีในเวลาต่อมา (วิริยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ก; 2567ข)

แม้ในประเด็นว่าวิชาทังซูโดและวิชาเทควอนโดอาจได้รับอิทธิพลจากคาราเต้ญี่ปุ่นจะเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ แต่มีหลายงานเช่น Kang and Lee (1999); Moenig (2015); Readdy (n. d.); Tang Soo Do Masters (n. d.); และ The Karate Soul by Sam (2025) ที่ไม่ได้ปฏิเสธข้อเท็จจริงที่ว่าคาราเต้ญี่ปุ่นน่าจะมีอิทธิพลต่อวิชาทังซูโดและวิชาเทควอนโดของเกาหลี โดยผู้วิจัยตีความปรากฏการณ์นี้ได้ว่า วิชาคาราเต้ที่จักรวรรดิญี่ปุ่นเผยแพร่ด้วยอักษร ‘คะระเทะ (空手)’ ที่แปลว่า ‘ศิลปะการต่อสู้มือเปล่า’ นั้นมีอัตลักษณ์ความเป็นญี่ปุ่นที่ชัดเจนมากจนเกินไปโดยเฉพาะมีภาพของ ‘กองทัพญี่ปุ่น’ อย่างชัดเจน เมื่อชาวเกาหลีรีบไปฝึกระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองและหลังสงคราม ชาวเกาหลีจึงยังเลือกใช้อักษร ‘คะระเทะ (唐手)’ ซึ่งแปลว่า วิชาเตะของริวกิวผสมกับวิชาของราชวงศ์ถัง โดยนำไปรวมกับอักษร ‘วี้ถึแห่ง...(道)’ เป็นคำว่า 唐手道 ซึ่งภาษาเกาหลีออกเสียงว่า ‘ทังซูโด (당수도)’ เพื่อให้มีนัยแฝงว่ารับวิชานี้มาจากราชวงศ์ถังและจากริวกิว ไม่ได้รับมาจากญี่ปุ่นแต่อย่างใด

**KOREAN
KARATE**

**Introductory special
\$29.95 for 2 weeks
Free uniform included**

**TANG SOO
KARATE
Academy**

**Voorhees Town
Center**

**Teaching traditional
Karate since 1974**

ภาพที่ 3: ทังซูโด หรือ Korean Karate (Tang Soo Karate Academy, n. d.)

ส่วนทางสหรัฐอเมริกา นั้นได้เกิดการเชิญอาจารย์คาราเต้ไปฝึกให้กองทัพอเมริกัน โดย Hua et al. (2019) และ Krug (2001) ค้นพบว่า ‘โโจ’ นอกประเทศญี่ปุ่นแห่งแรก คือใน US Air Force ซึ่งก่อตั้งโปรแกรมฝึกคาราเต้สำหรับทหารในกองทัพสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1946 โดยในเวลาต่อมานั้นกองทัพสหรัฐอเมริกาได้นำคาราเต้ญี่ปุ่นและคาราเต้เกาหลี มาผสมกับศิลปะการต่อสู้หลากหลายชนิดที่กองทัพอเมริกันมีคลังความรู้สั่งสมอยู่ จนนำไปสู่ การก่อตั้งคาราเต้ชนิดใหม่อีกชนิดคือ American karate (ภาพที่ 4) ในเวลาต่อมาไม่นานนัก (วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ก; 2567ข; Hua et al., 2019; Krug, 2001)

ภาพที่ 4: American Karate

ภาพจาก: <https://share.google/images/SOpLYgNDh3MXucQSQ>

ทางจักรวรรดิญี่ปุ่นหลังจากแพ้สงครามก็กลายเป็นประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบัน โดยญี่ปุ่นเปิดรับอารยธรรมตะวันตกทุกรูปแบบโดยเฉพาะอารยธรรมจากสหรัฐอเมริกา (Brophy, 2010; Ching, 2007; Henshall, 2004; Ito, 2005; Metzler, 2007; Podsatiangool, 2007; Sasaki-Uemura, 2007; Takano & Osaka, 1997) ญี่ปุ่นมีการรณรงค์ใช้กีฬาเพื่อ กระตุ้นขวัญกำลังใจของประชาชนในชาติ มีการแปลงศิลปะการต่อสู้ดั้งเดิมที่ญี่ปุ่นเคยมีหลาย วิชาให้กลายเป็นรูปแบบของการแข่งกีฬา และรูปแบบของชมรมกีฬาตามสถาบันการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียนและอุดมศึกษา วิชาคาราเต้เองก็ได้รับอานิสงส์จากการรณรงค์นี้ทำให้ ‘คาราเต้ (空手)’ กลายเป็น ‘คาราเต้โด (空手道)’ ในปัจจุบันเนื่องจากรัฐบาลญี่ปุ่นเปลี่ยนศิลปะ การต่อสู้ดั้งเดิมที่ลงท้ายด้วยคำปัจจัยว่า ‘จุทสึ (術)’ ให้กลายเป็น ‘โด (道)’ เช่น เคนจุทสึ (剣術) กลายเป็นกีฬา ‘เคนโด (剣道)’ หรือ จุจทสึ (柔術) ก็กลายเป็น ‘จูโด (柔道)’ หรือที่ภาษาไทยนิยมเรียกว่ายูโดนั่นเอง แม้ว่าเดิมทีคาราเต้จะไม่ได้มีคำว่า ‘จุทสึ (術)’ ต่อท้าย แต่ก็ได้รับอิทธิพลจากการแปรเปลี่ยน ‘จุทสึ’ เป็น ‘โด’ ด้วยเช่นกัน

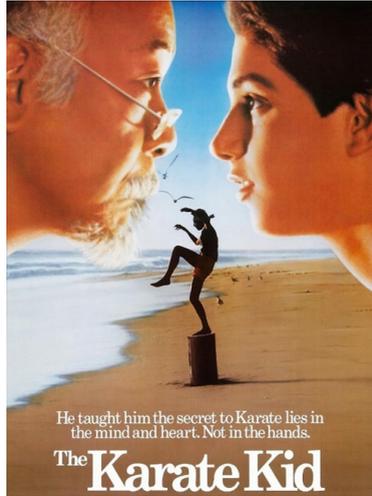
เกิดคาราเต้สำนักต่างๆ มากมายทั้งที่สืบทอดจากชูริ-เทะและนะสะ-เทะ และที่ผสมกับวิชาดั้งเดิมของญี่ปุ่น รวมทั้งวิชาที่เกิดใหม่จากการผสมกับวิชาของจีน ของไทย ของนานาชาติ อีกมากมายจนนับไม่ถ้วน โดยคาราเต้ในปัจจุบันที่มีผู้ฝึกมากที่สุดในโลกมีทั้งหมด 4 สำนักคือ (วิทยุทธ พจน์เสถียรกุล, 2567ข; Enkamp, 2020a; 2020b; Nagano, 2021; Naitō, 2002; Yanagihara, 2019)

- 1) สำนักโชโตกัง (松 濤 館) เป็นคาราเต้ที่มีผู้ฝึกมากที่สุดในโลก และเป็นสำนักสายตรงของ Funakoshi Gichin ที่สืบทอดการสอนมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองจะสงบ มีลักษณะของชูริ-เทะผสมอยู่ในสัดส่วนมากเพราะมีการพุ่งตัวหรือกระโจนตัวได้ที่ละหลายเมตร มีการเคลื่อนไหวเป็นวงกว้างที่รุนแรง เป็นสำนักสายตรงของ Funakoshi Gichin มีการนำไปฝึกในกองทัพญี่ปุ่นช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และเผยแพร่ไปที่เกาหลี อเมริกา รวมทั้งเผยแพร่ไปทั่วโลกมากที่สุดในปัจจุบัน โดยจักรวรรดิญี่ปุ่นได้สถาปนาให้คาราเต้สำนักโชโตกังเป็นตัวแทนของ ‘คาราเต้ญี่ปุ่น’ ตั้งแต่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองจนกระทั่งสงครามสงบจนถึงปัจจุบัน โดยเรียกหน่วยงานเก่าแก่ที่สุดของสำนักโชโตกังว่า Japan Karate Association มีนัยคือโชโตกังเป็นตัวแทนของคาราเต้ญี่ปุ่นทั้งหมดนั่นเอง (Japan Karate Association, n. d.)
- 2) สำนักโกจูริว (剛 柔 流) มีลักษณะตรงข้ามกับสำนักโชโตกังทุกอย่าง เพราะสำนักโกจูริวมีลักษณะของนะสะ-เทะเด่นเป็นพิเศษ เรียกว่าโชโตกังสืบทอดการสู้ระยะไกลของชูริ-เทะ ส่วนโกจูริวสืบทอดการสู้ประชิดตัวของนะสะ-เทะก็ว่าได้ ผู้ฝึกคาราเต้จำนวนมากทั่วโลกในปัจจุบันนิยมเรียกโกจูริวว่าเป็น ‘คาราเต้โอกินาวา (Okinawan Karate)’ เพื่อให้เป็นคู่เทียบกับโชโตกังที่เป็น ‘คาราเต้ญี่ปุ่น (Japanese Karate)’ ข้อสังเกตง่ายๆ คือหากอ่านชื่อคะตะด้วยภาษาญี่ปุ่นมาตรฐาน สำนักนั้นจะเป็นคาราเต้ญี่ปุ่น แต่หากอ่านชื่อคะตะด้วยภาษารีกิวที่ได้รับอิทธิพลจากภาษาจีนโบราณอย่างภาษาฮกเกี้ยนหรือฮกเกี้ยน สำนักนั้นจะเป็นคาราเต้โอกินาวา
- 3) สำนักชิโตริว (糸 東 流) มีลักษณะผสมทั้งชูริ-เทะและนะสะ-เทะ จึงมีจำนวนท่ามากที่สุดในบรรดาสถาบันคาราเต้ทั้งหมดเพราะเป็นการรวบรวมท่าของทั้ง 2 สำนักใหญ่และรวบรวมท่าของอีกหลายสำนักเข้าไว้ด้วยกัน
- 4) สำนักวะโดริว (和 道 流) เป็นคาราเต้ที่ผสมชูริ-เทะ แล้วไปผสมกับวิชาจูกุทสี (柔 術) ของญี่ปุ่น เป็นวิชาลูกผสมระหว่างริวกิวและญี่ปุ่นแผ่นดินใหญ่ที่มีวิชาเตะต่อยแบบคาราเต้ชูริ-เทะบวกกับศิลปะการบิดข้อต่อและจับทุ่มของญี่ปุ่น

ทั้ง 4 สำนักเป็นปรากฏการณ์เชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมที่น่าสนใจ เมื่อมีสำนักที่สืบทอดวิชาของชุนริ-เทะที่รับอิทธิพลจีนมาน้อย สำนักที่สืบทอดวิชาของนะสะ-เทะที่รับอิทธิพลจีนมาอย่างมาก แล้วยังมีสำนักที่ผสมทั้งชุนริ-เทะและนะสะ-เทะเข้าด้วยกัน อีกทั้งมีสำนักที่ผสมคาราเต้ริวกิวเข้ากับจูกุสึของญี่ปุ่นอีกด้วย ไม่เพียงเท่านั้น ในคาราเต้ยุคใหม่ยังเริ่มมีการนำการเตะสูงแบบตะวันตกเข้ามาผสม โดย Enkamp (2020b) และ Kurz (n. d.) รวมทั้ง Tai Chi Notebook (2021) อภิปรายว่าแต่เดิมคาราเต้ริวกิวไม่มีการเตะสูงเพราะจะเตะเพียงระดับกลาง (ระดับอก) และล่าง (ต่ำกว่าเอว) แต่คาราเต้อาจจะรับวิธีการเตะสูง (ระดับคอหรือใบหน้า) มาจากวิชาเตะของฝรั่งเศสที่เรียกว่า Savate โดยจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองก็พบว่าคาราเต้ที่จังหวัดโอกินาวาซึ่งเป็นวิชาแนวโบราณนั้นไม่มีการเตะสูงกว่าหน้าอก ในขณะที่การฝึกคาราเต้สมัยใหม่ของสำนักเกินเซริวที่โตเกียวมีท่าเตะสูงมากมาย นอกจากนี้ยังเป็นข้อเท็จจริงในกลุ่มคนฝึกคาราเต้ว่า การเตะสูงแบบเหวี่ยงขาเตะที่เรียกว่า ‘โจดง-มะวะชิ-เกะริ (上段回し蹴り)’ ที่ภาษาอังกฤษนิยมแปลว่า Upper Roundhouse Kick นั้นไม่มีอยู่ในคะตะ (ท่ารำมวย) ของคาราเต้ท่าใดเลย และไม่มีอยู่ในสำนักใดเลยแม้แต่สำนักเดียว เป็นเพียงท่าที่ประยุกต์ใช้เวลาต่อสู้กันจริงเท่านั้นแต่ไม่มีบันทึกไว้เป็นท่ารำมวยของสำนักใดๆ จึงมีแนวโน้มจะน่าเชื่อตามที่ Enkamp (2020b), Kurz (n. d.), และ Tai Chi Notebook (2021) กล่าวว่า คาราเต้สมัยใหม่อาจรับท่าเตะสูงมาจากวิชาของต่างประเทศ อย่างเช่นฝรั่งเศสก็เป็นได้

4. คาราเต้ในยุคปัจจุบันที่ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) ของวิชาคาราเต้

คงปฏิเสธได้ยากว่าในโลกยุคปัจจุบันนั้นสหรัฐอเมริกายังมีอิทธิพลต่อทั้งโลก McGray (2002), Martin and Nakayama (2010), และ Podsatiangool (2019) เห็นพ้องกันว่าสื่อทุกรูปแบบโดยเฉพาะสื่อประเภท Popular Culture ของอเมริกันยังคงมีอิทธิพลต่อโลกทั้งโลก ซึ่งก็ไม่เว้นแม้แต่เรื่องคาราเต้ โดยภาพยนตร์เรื่อง Karate Kid ภาคแรกของ Avildsen (1984) (ภาพที่ 5) ประสบความสำเร็จอย่างมากในระดับนานาชาติจนปลุกกระแสการฝึกคาราเต้ขึ้นในหลายประเทศ นำไปสู่การทำภาค 2 จนถึงภาค 4 จนแม้กระทั่งอีก 30 กว่าปีให้หลังก็ยังมีการนำภาคต่อของภาพยนตร์ชุด Karate Kid มาผลิตเป็นซีรีส์เรื่อง Cobra Kai (2018-2025) เพื่อออกอากาศทาง Netflix ก็เป็นหลักฐานถึงความนิยมข้ามหลายทศวรรษของเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี โดยในเรื่อง Karate Kid ทั้ง 4 ภาค มีการกล่าวถึง American Karate, Japanese Karate, และ Okinawan Karate ในขณะที่ซีรีส์เรื่อง Cobra Kai มีการกล่าวถึง Korean Karate (กังฟูโด) อีกด้วย นอกจากนี้ใน พ.ศ. 2568 เนื่องจากกระแสตอบรับดีมากจากซีรีส์ Cobra Kai จึงมีการผลิตภาพยนตร์เรื่อง Karate Kid ภาคใหม่คือภาค Karate Kid: Legends ซึ่งเอาวิชาของสำนักโกจูริวมารวมกับกังฟูจีนอีกด้วย

ภาพที่ 5: ภาพยนตร์เรื่อง The Karate Kid

คาราเต้ในยุคปัจจุบันที่ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) จึงมีความหลากหลายสูงมากจนกระทั่งหลายครั้งกลายเป็นสิ่งไร้สัญชาติเพราะมีลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมผสมอยู่มาก เช่น มีคาราเต้บางสำนักไปผสมกับมวยจีนตระกูลเส้าหลินเหนือ ในขณะที่บางสำนักไปผสมกับมวยจีนตระกูลเส้าหลินใต้ บางสำนักไปผสมกับมวยไทยและสถาปนาวិชา Kickboxing ในขณะที่คาราเต้สำนักเกินเซริว (玄制流) ซึ่งเป็นอีกสายหนึ่งที่สืบทอดวิชาซูริ-เทะก็ได้วิวัฒนาการเป็นวิชาใหม่ที่ชื่อว่า ‘ไทโด (身道)’ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวแบบคาราเต้ผสมยิมนาสติกที่มีการตีลังกาเป็นจำนวนมากเพื่อเปลี่ยนจากศิลปะการต่อสู้แบบยืนสู่ไปเป็นศิลปะการต่อสู้แบบ 3 มิติที่โจมตีได้จากทุกทิศทาง (Japan Taïdo Association, n.d.)

สิ่งที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านั้นคือวิชาศิลปะการต่อสู้แบบจีนที่ผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมบางอย่างจนกลับกลายเป็นวิชาที่ใกล้เคียงกับคาราเต้คือ

- 1) โชรินจิเค็มโป (少林寺拳法) ที่แปลได้ว่า ‘มวยเส้าหลิน’ แต่เป็นวิชามวยเส้าหลินแบบญี่ปุ่น ก่อตั้งขึ้นในประเทศญี่ปุ่นเมื่อ ค.ศ. 1947 (Shorinji Kempo, n. d.) เป็นวิชาที่ได้รับอิทธิพลจากวิชาเส้าหลินที่เขาชงซาน (嵩山少林寺) ของจีน หรือเรียกอีกชื่อว่าวัดเส้าหลินเหนือ (北派少林寺) แต่เข้ามาในญี่ปุ่นและผ่านกระบวนการทำให้กลายเป็นของญี่ปุ่น จนมีลักษณะใกล้เคียงกับคาราเต้มากกว่าเป็นศิลปะการต่อสู้ของจีน โดยไม่เหมือนกับวิชาคาราเต้ดั้งเดิมของโอกินาวาเลย ไม่ว่าจะเป็นซูริ-เทะ นะสะ-เทะ หรือ โทะมะริ-เทะ

- 2) คาราเต้สำนักกูเอะชิริว (上地流空手) เป็นศิลปะการต่อสู้จากมณฑลฮกเกี้ยน (หรือ Fujian: 福建省) ซึ่งสืบทอดจากวิชามวยของเส้าหลินใต้ (南派少林拳) ที่เข้าไปในโอกินาวา และพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นคาราเต้สำนักกูเอะชิริวที่ไม่เหมือนกับวิชาคาราเต้ดั้งเดิมของโอกินาวาไม่ว่าจะเป็นชुरิ-เทะ นะสะ-เทะ หรือ โทะมะริ-เทะ (Nagano, 2021; Uechiryu Karatedo Kenkyukai, n. d.; Yanagihara, 2019)
- 3) คาราเต้สำนักริวเอริว (劉衛流空手) โดย Haneji Ryuhoukan (n. d.) อภิปรายว่า คาราเต้สำนักริวเอรินั้นในอดีตเป็นวิชาลึกลับที่จะถ่ายทอดให้กับเลือดเนื้อเชื้อไข ในตระกูลเท่านั้น ห้ามถ่ายทอดให้คนนอกโดยเด็ดขาด ริวเอริวเป็นศิลปะการต่อสู้ของจีนที่ถ่ายทอดเข้าไปในหมู่บ้านคุเมะในโอกินาวา ซึ่งข้อมูลตรงกับที่อิชิอิ และ โยชิการะ (2530) ค้นพบว่าในหมู่บ้านคุเมะนั้นมีชาวจีนอพยพมาอยู่ในริวกิว เป็นเวลานานมาแล้ว โดยวิชาริวเอริวในปัจจุบันไม่ได้ลึกลับมากเท่าสมัยก่อนหน้านั้น แต่ก็ไม่ใช่สำนักคาราเต้กระแสหลักแต่อย่างใด และไม่เหมือนกับวิชาคาราเต้ดั้งเดิมของโอกินาวาไม่ว่าจะเป็นชुरิ-เทะ นะสะ-เทะ หรือ โทะมะริ-เทะ จนกระทั่งนักแข่งที่ชื่อ คิยุนะ เรียว (喜友名諒) ชนะเลิศเหรียญทองประเภทคะตะ (ท่ารำมวย) ในการแข่งขัน Olympic 2021 จึงทำให้คาราเต้สำนักริวเอริวถูกจับตามองจากคนจำนวนมาก

5. บทสรุป

บทความวิจัยฉบับนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพ (Qualitative Documentary Research) ประกอบกับการวิจัยแบบอัตชาติพันธุ์วรรณนา (Autoethnography) เพื่ออธิบายบริบททางประวัติศาสตร์ที่ทำให้เกิดลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ ในวิชาคาราเต้ญี่ปุ่น และเพื่อศึกษาลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ ในวิชาคาราเต้ญี่ปุ่น โดยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 4 ยุคคือ ยุคที่คาราเต้ยังเป็นของ ‘ราชอาณาจักรริวกิว’ ยุคหลังจากราชอาณาจักรริวกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองที่จักรวรรดิญี่ปุ่นกลายเป็นประเทศญี่ปุ่น และยุคปัจจุบันที่คาราเต้ผ่านกระบวนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการกลายเป็นสากล (Internationalization) เรียบร้อยแล้ว

คาราเต้ได้เริ่มประวัติศาสตร์ของตัวเองตั้งแต่ยังเป็นศิลปะการต่อสู้ดั้งเดิมในราชอาณาจักรริวกิวคือ ‘วิชาเทะ (手)’ จากนั้นเริ่มแลกเปลี่ยนกับจีนจนกลายเป็น ‘โทเดะ (唐手)’

จนเมื่อริวกิวถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิญี่ปุ่น ‘โทเดะ (唐手)’ ก็กลายเป็น ‘คะระเทะ (唐手)’ จากนั้นก็กลายเป็น ‘คะระเทะ (空手)’ ที่แปลว่า ‘ศิลปะการต่อสู้มือ

เปล่า’ เกิดความพยายามระบุสำนักจนเกิดการแบ่งเป็นซูริ-เตะ นะสะ-เตะ และ โทะมะริ-เตะ ขึ้น ระหว่างนี้คาราเต้ยังได้ถ่ายทอดบางส่วนไปสู่เกาหลีและสหรัฐอเมริกาอีกด้วย

จนเมื่อสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด คาราเต้ในเกาหลีได้วิวัฒนาการเป็น Korean Karate หรือ ‘ทังซูโด (당수도)’ ในขณะที่คาราเต้ในอเมริกาก็วิวัฒนาการเป็น American Karate ส่วนคาราเต้ในญี่ปุ่นวิวัฒนาการจนเกิดความหลากหลายสูงสุดนับร้อยนับพันสำนัก มีทั้งวิชาคาราเต้ที่พยายามสืบทอดวิชาจากกริวกิวดั้งเดิม คาราเต้ที่เอาวิชากริวกิวมาผสมกันเอง คาราเต้ที่ผสมจุทสูของญี่ปุ่น คาราเต้ผสมมวยไทย คาราเต้ผสมมวยเส้าหลินเหนือ คาราเต้ผสมมวยเส้าหลินใต้ คาราเต้ผสมมวยกระเรียน คาราเต้ผสมศิลปะการต่อสู้แบบตะวันตก คาราเต้ผสมยิมนาสติก แม้กระทั่งศิลปะการต่อสู้ของจีนที่วิวัฒนาการกลายเป็นคาราเต้ญี่ปุ่น อย่างเช่น วิชาชูรินจิเค็มโป วิชากูเอะชิริว และวิชาริวเอริว เป็นต้น

ปัจจุบันมีจำนวนประชากรที่ฝึกวิชาคาราเต้ประมาณ 100 ล้านคนทั่วโลก (Hua et al., 2019) คาราเต้กลายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องยึดโยงกับอารยธรรมญี่ปุ่นอีกต่อไปเพราะกลายเป็นวิชาแบบครีโอล (creole) คือผสมผสานนานาวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกันเนื่องจากมีลักษณะเด่นระหว่างวัฒนธรรมหลากหลายของนานาชาติทั้งประเทศในยุคโบราณและนานารัฐชาติในยุคปัจจุบันแฝงอยู่ในประวัติศาสตร์การพัฒนาวิชาของตัวเอง คาราเต้จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่ปรับตัวอยู่อย่างไม่หยุดยั้งตลอด 500 กว่าปีที่ผ่านมาและนำศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นทางประวัติศาสตร์และประเด็นในด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้มากขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ศุภวรรธนะกุล. (2552, 30 กรกฎาคม). *เปิดตำนานยุทธจักร 5 สำนักมวย*. MGR Online. <https://mgronline.com/live/detail/9520000086453>
- คาราเต้คิดส์ยิม. (2547, 3 มิถุนายน). *ประวัติอาจารย์ Sadahiro Tetsuo*. Karate Kids Gym. <http://www.karatekidsgym.com/index.php?lay=show&ac=article&id=427171>
- ทวิสุข เขียวชาญปรีชากุล, สุปราณีวี ขวัญบุญจันทร์ และ อุษากร พันธุ์วานิช. (2556). การศึกษาการใช้จินตภาพของนักกีฬาคาราเต้ในประเทศไทย. *วารสารคณะพลศึกษา*, 16(1), 44–54. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/pe/article/view/3582/3599>
- ปิยดา ชลวร. (2550). เมืองโบราณในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และการค้ากับริวกิว. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 7(2), 19–53. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/pe/article/view/3582/3599>
- พิพาดา ยังเจริญ. (2539). *ประวัติอารยธรรมญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล. (2566, 2 ธันวาคม). ‘ริวกิว’ ไม่ได้มีแต่ปลาทูและไข่ปลา ความแตกต่างระหว่างโอกินาวาและญี่ปุ่นแผ่นดินใหญ่. *CONOMI*. https://conomi.co/culture-history/ryukyu/?fbclid=IwAR1J2JLGFsjrCSDYpgddJCU6cLnFqXrLwZP2o3ckYKq_TLVXqLBehUqnWmo
- วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล. (2567ก, 6 พฤษภาคม). ‘ศิลปะการต่อสู้ญี่ปุ่น’ ยุทธศาสตร์หลอมรวมจิตใจหลังสงคราม. *The People*. <https://www.thepeople.co/culture/art/53433>
- วีรยุทธ พจน์เสถียรกุล. (2567ข, 30 ธันวาคม). *บ่อเกิดและการจัดหมวดหมู่ของคาราเต้*. Marumura. <https://www.marumura.com/types-of-karate>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว. (2550). *รอยยิ้มเชื่อมโยง 120 ปี ไทย-ญี่ปุ่น*. สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโตเกียว.
- สมาคมนานาชาติเพื่อข่าวสารการศึกษา. (2541). *ญี่ปุ่นปัจจุบัน*. สำนักข่าวสารญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย.
- สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). (2568, 20 กุมภาพันธ์). *ถอดความคิด ใช้วัฒนธรรมทำธุรกิจ ต้องคิดแบบฮิโตะโกะโตะริ: คาราเต้ ส่งงานในความกดดัน*. [วิดีโอ]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=x94cR8lqVis&t=509s>

- สำนักพิมพ์ Gakken. (2544). *กระจกส่องญี่ปุ่น*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) (ปราณี จงสุจริตธรรม และคณะ, ผู้แปล). สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม.
- ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา. (2558). *30 ปีวารสารญี่ปุ่นศึกษา: ญี่ปุ่น-ไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน 2527–2556*. ศูนย์ญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิชิอิ, โยเนะโอะ และ โยชิกาวะ, โทชิฮารุ. (2530). *ความสัมพันธ์ไทย-ญี่ปุ่น 600 ปี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- American Karate Academy. (n.d.). *Tradition*. American Karate Academy. <https://americankarateacademy.com>
- Avildsen, J. G. (Director). (1984). *The Karate Kid* [Film]. Columbia Pictures.
- Brophy, P. (2010). Osamu Tezuka's Gekiga: Behind the mask of manga. In T. Johnson Woods (Ed.), *Manga: An Anthology of Global and Cultural Perspectives* (pp. 128–136). New York: Continuum.
- Ching, L. (2007). Japan in Asia. In W. M. Tsutsui (Ed.), *A companion to Japanese history* (pp. 407–423). Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470751398.ch24>
- Cohen, E. (2012). Flooded: An Auto-ethnography of the 2011 Bangkok Flood. *Australian Journal of South-East Asian Studies*, 5(2), 316–334. <https://aseas.univie.ac.at/index.php/aseas/article/download/2555/2143/2532>
- Dornyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.4000/asp.294>
- Ellis, C. S. (2008). Autoethnography. In L. M. Given (Ed.), *The Sage Encyclopedia of Qualitative Research Methods* Vol. 1&2 (pp. 48–51). United States of America: Sage.
- Enkamp, J. (2020a, July 21). *Why All Karate Styles are Fake*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=GNekAIAkeRE&t=12s>
- Enkamp, J. (2020b, December 17). *This is NOT Karate*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=sQUh5tVWd-E&t=425s>
- Haneji Ryuhoukan. (n.d.). *Ryueiryu nit suite [About Ryueiryu]*. Haneji Ryuhoukan. https://www.haneji-ryuhoukan.com/?page_id=2435
- Henshall, K. G. (2004). *A History of Japan: From Stone Age to Superpower* (2nd ed.). New York: Palgrave Macmillan.

- Hua, Z., Wei, L., & Jankowicz-Pytel, D. (2019). Whose Karate? Language and Cultural Learning in a Multilingual Karate Club in London. *Applied Linguistics*, 41/1, 52–83. <https://doi.org/10.1093/applin/amz014>
- Ito, K. (2005). A History of Manga in the Context of Japanese Culture and Society. *The Journal of Popular Culture*, 38, 456–475. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3840.2005.00123.x>
- Japan Karate Association. (n.d.). *A Brief History of the Japan Karate Association*. Japan Karate Association. <https://www.jka.or.jp/en/about-jka/history/>
- Japan Taïdo Association. (n.d.). *Taidō no Rekishi to Rinen* [The History and Philosophy of Taïdo]. Japan Taïdo Association. <https://taido.gr.jp/history>
- Johnson, N. C. G. (2012). The Japanization of Karate?: Placing an Intangible Cultural Practice. *Journal of Contemporary Anthropology*, 3, 61–78. <https://docs.lib.purdue.edu/jca/vol3/iss1/4>
- Kang, W. S., & Lee, K. M. (1999). *A Modern History of Taekwondo*. Bokyung Moonhwasa.
- Kenkon. (n.d.). *The Katas of Goju-Ryu Karate*. Kenkon. <https://www.kenkon.org>
- Kodansha International. (1999). *Japan: Profile of A Nation*. Tokyo: Kodansha International.
- Krug, G. (2001). The Feet of the Master: Three Stages in the Appropriation of Okinawan Karate into Anglo-American Culture. *International Journal of East Asian Studies*, 1(4), 395–410. <https://doi.org/10.1177/153270860100100401>
- Kurz, T (n.d.). *Why and Since When Are High Kicks in Karate?*. Stadion. <https://stadion.com/why-are-high-kicks-in-karate>
- Martin, J. N., & Nakayama, T. K. (2010). *Intercultural Communication in Contexts* (5th ed.). New York: McGraw-Hill Higher Education.
- Matsusaka, Y, T. (2007). The Japanese Empire. In W. M. Tsutsui (Ed.), *A companion to Japanese history* (pp. 224–240). Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470751398.ch14>
- McGray, D. (2002). Japan’s Gross National Cool. *Foreign Policy*, 130, 44–54. Slate Group, LLC. <https://doi.org/10.2307/3183487>

- Metzler, M. (2007). The occupation. In W. M. Tsutsui (Ed.), *A companion to Japanese history* (pp. 265–280). Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470751398.ch16>
- Miyazato, E. (2005). *Okinawa Den Gojuryu Karate-Do*. Okinawa: Jundokan.
- Moenig, U. (2015). *Taekwondo: From A Martial Art to A Martial Sport*. United Kingdom: Routledge.
- Nagano, Y. (2021, January 31). *Karate Style Comparison! Names & Characteristics Explained*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=4pBLM5d-Xms>
- Naitō, T. (2002). *Karatedō-Zensho* [Complete Book of Karate-dō]. Tokyo-Shoten.
- Podsatiangool, W. (2007). *A study of refusals: Comparison of native Japanese speakers raised in Japanese and non-Japanese environments* [Unpublished Master's Thesis]. International Christian University.
- Podsatiangool, W. (2019). *Japanese Manga as Intercultural Media of the U.S. and Japan: A Case Study of Akira Toriyama's Dragon Ball* (Unpublished Doctoral Dissertation). Thammasat University.
- Readdy, K. (n.d.). *The History and Development of Taekwon-Do*. TKD Digital Library. <https://tkddigitallibrary.co.nz/wp-content/uploads/2020/08/The-History-and-Development-of-Taekwon-Do-Krishna-Readdy.pdf>
- Sasaki-Uemura, W. (2007). Postwar Society and Culture. In W. M. Tsutsui (Ed.), *A companion to Japanese history* (pp. 315–332). Blackwell Publishing. <https://doi.org/10.1002/9780470751398.ch19>
- Shorinji Kempo. (n.d.). *What is Shorinji Kempo*. Shorinji Kempo. <https://www.shorinjikempo.or.jp/what>
- Society of Shurite Fans. (2020, December 16). *Okinawa, the Land of Karate Tradition (Shuri / Tomari / Naha Area)*. Society of Shurite Fans. <https://society-of-shurite-fans.hatenablog.com/entry/2020/12/16/%E7%A9%BA%E6%89%8B%E4%BC%9D%E6%89%BF%E3%81%A6%E5%9C%B0%E3%80%81%E6%B2%96%E7%B8%84%EF%BC%88%E9%A6%96%E9%87%8C%E3%83%BB%E6%B3%8A%E3%83%BB%E9%82%A3%E8%A6%87%E5%9C%B0%E5%8C%BA%CF%BC%89>

- Tai Chi Notebook. (2021, March 6). *Where Karate got its kicks from (it was the French!)*. The Tai Chi Notebook. <https://thetaichinotebook.com/2021/03/06/where-karate-got-its-kicks-from-it-was-the-french>
- Takano, Y., & Osaka, E. (1997). “Japanese collectivism” and “American individualism”: Reexamining the dominant view. *The Japanese Journal of Psychology*, 68(4), 312–327. <https://doi.org/10.4992/jjpsy.68.312>
- Tang Soo Karate Academy. (n. d.). *Tang Soo Do Karate*. Tang Soo Karate Academy. <https://tangsookarate.com>
- Tang Soo Do Masters. (n.d.). *History of Tang Soo Do*. Tang Soo Do Masters. <https://tangsoodomasters.com/history/>
- The Karate Soul by Sam. (2025, Mar 13). *How Karate Shaped Taekwondo: The Untold Story*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=mNpjsRxCBiU&t=229s>
- Uechiryu Karatedo Kenkyukai. (n.d.). *Uechiryu Shōkai [Introduction of Uechiryu]*. Uechiryu Karatedo Kenkyukai. <https://ukk.okinawa/what-is-uechi-ryu>
- Visit Okinawa Japan. (n.d.). *Shurijo Castle Park*. Visit Okinawa Japan. <https://visitokinawajapan.com/discover/world-heritage-top/shurijo-castle-park>
- Yamashiro, Y. (n.d.). *History of Okinawa-Kenpo*. Okikenkai. <https://okinawa-kenpo.com>
- Yanagihara, S. (2019, October 11). *Karate no ryūha wa naze umareta noka [Why did the Karate Styles emerge]*. Webdaisanbunmei. <https://www.d3b.jp/npcolumn/9706>